

การพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย
โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย
THE IMPROVEMENT OF THE ABILITY IN COMPOSING KAPYANI 11
POETRY USING ACTIVE LEARNING STRATEGIES IN TNGTEGRATED
WITH TRADITIONAL THAI ACTIVITIES OF MATTHAYOMSUKSA
1 STUDENTS AT RATCHASIMA WITTHAYALAI SCHOOL

ปรีชา ขอวางกลาง

PREECHA KHORWANGKLANG

โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

RATCHASIMA WITTHAYALAI SCHOOL

THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE NAKHON RATCHASIMA

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: July 26, 2023

Accepted: July 26, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาภาษาไทย 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 39 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นขั้นนวัตกรรม จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ เกณฑ์การตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรอง และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษพบว่า 1. ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย มีคะแนนเฉลี่ย 15.59 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.95 ของคะแนนเต็ม สูงกว่า

เกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กาพย์ยานี 11 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก กิจกรรมวิถีไทย

ABSTRACT

The aims of this study were 1. to study the improvement of students' ability to compose Kapyani 11 poetry using active learning strategies integrated with traditional Thai activities using 70% of the criteria as defined and 2. to measure students' opinions of the selected active learning strategies. Thirty-nine students in Matthayomsuksa 1/6 enrolled in a Thai Language subject class during the 2nd Semester of the 2565 Academic Year participated in the study. The study group was determined by using Purposive sampling. The research tools included teaching four active learning lesson strategies integrated into traditional Thai activities, assessing Kayptani-11 poetry using a criteria-based rubric created for the study and administering a questionnaire measuring student satisfaction with the active learning instructional strategies. The data analysis included reviewing raw percentages, determining mean scores and standard deviations. A t-test test was administered to assess reliability. The results of the study revealed that: 1. The students' ability in composing Kapyani 11 poetry after teaching with active learning strategies integrated with traditional Thai activities increased as measured by a mean score of 15.59 which was 77.95 percent of the total score. This result was significantly higher than the defined criteria in terms of statistics at .01 and 2. The students' satisfaction toward the use of active learning strategies integrated with traditional Thai activities in Thai subject in composing Kapyani 11 poetry was at an excellent level with a 4.80 mean score.

Keywords: Kapyani 11 Poetry, Active Learning, Traditional Thai Activities

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542 กล่าวถึงความมุ่งหมายประการสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษา ส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และในมาตรา 23 วรรค (3) ความว่า ในการจัดการศึกษาจะต้องบูรณาการความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย ความมุ่งหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญกับการรักษาและส่งเสริมเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2546, น. 6-7) นำไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 5-7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าวคือการที่นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ด้านรักความเป็นไทย ทั้งนี้จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว เป็นประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนต้องนำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 1-2) ระบุถึงความสำคัญภาษาไทยไว้หลายประการ ทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือในการแสวงหาความรู้การดำรงชีวิต และประการสำคัญคือ ภาษาไทยนั้นเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ทั้งยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ความสำคัญดังกล่าว สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นไปตามแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) โดยวิสัยทัศน์ที่สำคัญคือ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ เป็นพลโลก และมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของความเป็นไทยวิถีใหม่ (โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย, 2565, น. 31) ด้วยวิสัยทัศน์นี้ จึงนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ข้างต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา จึงต้องคัดสรรนวัตกรรมที่หลากหลาย เพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลในการเรียนรู้ แต่ยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์รักความเป็นไทย โดยปรับประยุกต์ให้เข้ากับโลกวิถีใหม่

ในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น มีการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา ท21101 และ ท21102 เพื่อจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมี ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร เจตนารมณ์ของการศึกษาของชาติยังตระหนักถึง ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย โดยได้ศึกษาคัดเลือก นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผสานแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบริบททางการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนได้ตระหนักถึงภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของการแพร่ระบาดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งอยู่ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย เนื่องจากทักษะนี้จำเป็นต้องใช้เวลาในการค้นคว้า การรวบรวมและสร้างข้อมูลสำหรับงานเขียน ทั้งยังอาศัยเวลาในการฝึกฝน การให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น เพื่อให้งานเขียนมีประสิทธิภาพ ทำให้ที่ผ่านมาทักษะการแต่งบทร้อยกรองเกิดประสิทธิผลไม่เต็มที่ เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวเริ่มคลี่คลาย และมีการผ่อนปรนมาตรการตามนโยบายภาครัฐ ส่งผลให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้ง (ON-SITE) ได้และ

เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้หลากหลายวิธี ทักษะการแต่งบทร้อยกรองจึงเป็นอีกทักษะหนึ่งที่ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม น่าสนใจ เพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดหนึ่งที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 4-5) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นวิธีการที่ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของนักเรียน การมีวิจารณ์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง ในการมีวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม ทำให้นักเรียนทุ่มเทในการเรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน นักเรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ตรงกับกับแนวคิดพหุปัญญาเพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ตรงกับมนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2565, น. 13) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือกัน และให้ผู้เรียนแสดงออกมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทั้งในด้านองค์ความรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ของปรีชา ขอวางกลาง (2556, น. 3-4) พบว่าการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการแต่งกาพย์ยานี 11 นั้น ไม่ได้ประสบปัญหาเรื่องการจดจำฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง หากแต่ประสบปัญหาเฉพาะด้านการเรียบเรียงข้อมูล กล่าวคือ นักเรียนขาดข้อมูลหรือเนื้อหาที่จะนำมาเรียบเรียงเป็นบทร้อยกรองให้มีเอกภาพ หรือมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ได้ กิจกรรมการเรียนรู้วิถีไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมเป็นประจำนั้น เป็นหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพราะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในหลายขั้นตอน เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เกิดองค์ความรู้ และเจตคติที่ดี ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมวิถีไทยนี้ อาจส่งผลในแง่ดีต่อนักเรียนในการเรียบเรียงข้อมูล เนื้อหา ให้เป็นบทร้อยกรองได้

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมวิถีไทยซึ่งเป็นเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาของชาติ มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ได้ขั้นนวัตกรรมสำหรับพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และร่วมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

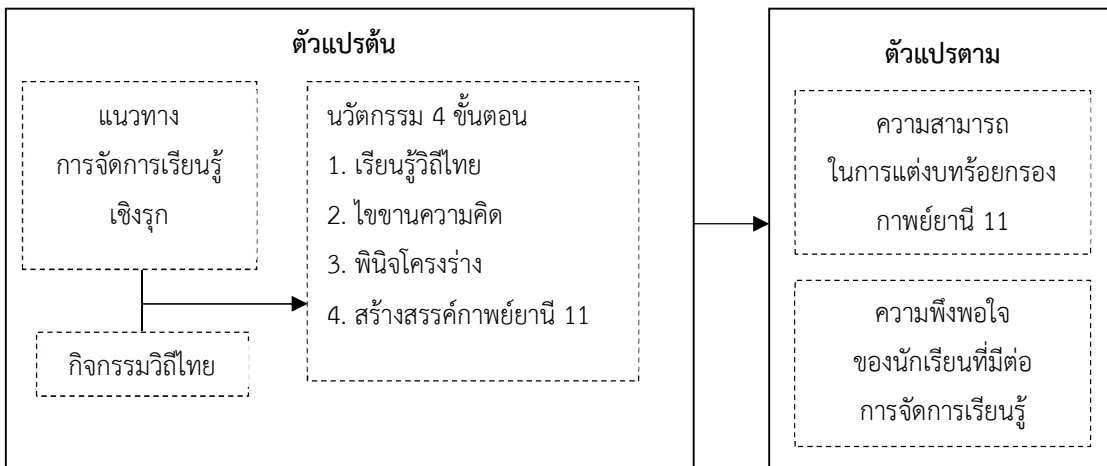
1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ตามเกณฑ์ร้อยละ 70

2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย

สมมุติฐานการวิจัย

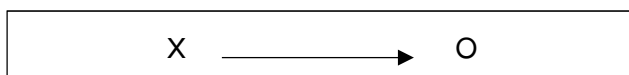
1. คะแนนเฉลี่ยของผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยในระดับมากถึงมากที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ที่เรียนในรายวิชาภาษาไทย 2 รหัสวิชา ท21102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 694 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 จำนวน 39 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research Design) แบบกลุ่มเดียว วัดผลเฉพาะหลังเรียนเท่านั้น (One-Shot Case Study) ดังนี้

เมื่อ X หมายถึง ขั้นตอนกิจกรรมตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย

○ หมายถึง ผลการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 แบ่งขั้นตอนกิจกรรมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ เรียนรู้วิถีไทย ไขชานความคิด พินิจโครงร่าง และสร้างสรรค์กาพย์ยานี 11 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ได้แก่ แบบประเมินการตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนกิจกรรม

ชั่วโมง ที่	ขั้นตอนกิจกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมตามแนวทางห้องเรียน	
			เชิงรุก และกิจกรรมวิถีไทย	ผลงานที่ได้
1 - 2	ขั้นที่ 1 เรียนรู้วิถีไทย	1. เขียนสื่อสารเพื่อแสดงความรู้ ความคิด จากการเรียนรู้กิจกรรม วิถีไทยได้	1. กิจกรรมเรียนรู้วิถีไทยในฐานะ การเรียนรู้ต่าง ๆ คือ บ้าน เรือนไทย, เครื่องมือเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน, อาหารพื้นบ้าน และเทศกาลท้องถิ่น โดยนักเรียน เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ชมการ สาธิต และมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรม	1. ใบงานบันทึก ความรู้ สิ่งที่ได้รับ และความรู้สึกจาก เรียนรู้กิจกรรมวิถีไทย
	ขั้นที่ 2 ไขชานความคิด	2. นักเรียนมีพฤติกรรมในการ เรียนรู้วิถีไทย ที่เหมาะสม	2. บันทึกความรู้ สิ่งที่ได้รับ และ ความรู้สึกที่ได้จากกิจกรรมวิถีไทย	
3	ขั้นที่ 3 พินิจโครงร่าง	1. บอกฉันทลักษณ์และรูปแบบ ของบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ได้ 2. ยก่างงานเขียนบทร้อยกรอง กาพย์ยานี 11 ได้	1. ใช้กระบวนการกลุ่มถอด ฉันทลักษณ์ และสร้างแผนผังจาก วรรคทอง ของบทร้อยกรอง กาพย์ยานี 11 ที่ยกมา และบอก ความดีเด่นของบทร้อยกรอง ที่ยกมา เพื่อทบทวนความรู้ 2. อภิปรายถึงความรู้ ความรู้สึก ความประทับใจจากการร่วม กิจกรรมวิถีไทย	1. แผนผังฉันทลักษณ์ กาพย์ยานี 11 2. โครงร่างกาพย์ยานี 11

ชั่วโมง ที่	ชั้นนวัตกรรม	จุดประสงค์	กิจกรรมตามแนวทางห้องเรียน		ผลงานที่ได้
			เชิงรุก	และกิจกรรมวิถีไทย	
			3. ยกร่างงานเขียนภาพยยานี 11 โดยใช้ประเด็นจากการเรียนรู้ กิจกรรมวิถีไทย ในประเด็นที่ตน สนใจ		
4	ชั้นที่ 4 สร้างสรรค์ ภาพยยานี 11	1. แต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 ได้ในเวลาที่กำหนด	1. แต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม วิถีไทย	2. นำเสนอผลงาน และวิพากษ์ ผลงานของผู้อื่นได้	1. ผลงานการแต่ง บ ท ร้อย กร อ ง ภาพยยานี 11 จำนวน 2 บท

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 วิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เกณฑ์การตรวจผลงานแบบ Scoring Rubric ซึ่งครอบคลุมประเด็น เรื่อง ฉันทลักษณ์ การใช้ภาษา เนื้อหา และระยะเวลาในการแต่งบทร้อยกรอง

5.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Rating Scale แบบมาตรวัด 5 ระดับ จากระดับ 1 พึงพอใจน้อยที่สุด จนถึง 5 พึงพอใจมากที่สุด โดยมีประเด็นการประเมินทั้งสิ้น 3 ด้าน รวม 16 ประเด็น ครอบคลุมด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (%) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล PSP

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองภาพยยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยตามเกณฑ์ร้อยละ 70 สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนจากการประเมินการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 กับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลงาน	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	คะแนน เกณฑ์	t	p
คะแนนจากการ ตรวจผลงาน	39	20	15.59	1.80	20	-15.28**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.59 หรือคิดเป็น ร้อยละ 77.95 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านครูผู้สอน				
1	ครูผู้สอนมีการชี้แจงประเด็น/เรื่องที่สอนก่อนการจัดการเรียนรู้	4.77	.43	มากที่สุด
2	ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิชา	4.90	.31	มากที่สุด
3	ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครู	4.69	.73	มากที่สุด
4	ครูผู้สอนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้	4.85	.37	มากที่สุด
5	ครูผู้สอนเตรียมความพร้อมก่อนการสอนและตรงต่อเวลา	4.92	.27	มากที่สุด
6	ครูมีความสามารถในการจัดการชั้นเรียน และแก้ปัญหาในชั้นเรียน	4.85	.49	มากที่สุด
รวมด้านครูผู้สอน		4.83	.21	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้				
7	กิจกรรม “เรียนรู้วิถีไทย” ช่วยให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น	4.97	.16	มากที่สุด
8	กิจกรรม “ไขขานความคิด” ช่วยให้นักเรียนเกิดประเด็นในการแต่ง บทร้อยกรอง	4.69	.73	มากที่สุด
9	กิจกรรม “พินิจโครงร่าง” ช่วยให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น	4.82	.68	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10	กิจกรรม “สร้างสรรค์กายยานี 11” ช่วยให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น	4.85	.54	มากที่สุด
11	นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง	4.54	1.00	มากที่สุด
12	นักเรียนมีความสุข/ความสนุกสนานในการเรียนรู้	4.85	.43	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้		4.79	.36	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้				
13	เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.64	.74	มากที่สุด
14	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตรวจสอบคะแนนของตนเอง	4.97	.16	มากที่สุด
15	ความเชื่อมั่น ในความยุติธรรมและความเที่ยงตรง ในการวัด ประเมินผลของครู	4.92	.27	มากที่สุด
16	ความเหมาะสมของสัดส่วนคะแนน	4.59	.91	มากที่สุด
รวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้		4.78	.34	มากที่สุด
รวมทุกด้าน		4.80	.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 4.80 จากระดับสูงสุด 5.00 แปลผลได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในแต่ละด้านพบว่า ในทุก ๆ ด้าน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาที่ละด้านพบว่า ในด้านที่ 1 ครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.83 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูผู้สอนเตรียมความพร้อมก่อนการสอน และตรงต่อเวลามีค่าเฉลี่ย 4.92 ในด้านที่ 2 เนื้อหาและการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.79 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรม “เรียนรู้วิถีไทย” ช่วยให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.97 และด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตรวจสอบคะแนนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.97

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย ซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยของผลงานการแต่งบทร้อยกรองสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมดังกล่าวในระดับมากที่สุดตามรายละเอียดในผลการวิจัยนั้น ผลจากการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางดังกล่าวนี้สามารถ

พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง เพราะเกิดจากการที่ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 4) กล่าวว่าตอนหนึ่งว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล และแนะนำนักเรียน และสอดคล้องกับ มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2565, น. 4) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยตัวของผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน เช่น ในการการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารเรื่องคำและหน้าที่ของคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ สรัญญพัชร แก้วศรีไตร (2563, น. 149-154) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และงานวิจัยของอรนุช บุญชู (2561, น. 73-74) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือด้วยสถานการณ์ปัญหา พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีส่วนให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะที่สูงขึ้นได้

ในแง่มุมของวิถีไทยหรือภูมิปัญญาไทยนั้น นอกจากจะมีคุณค่าในแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทย สะท้อนให้เห็นความมีอารยธรรมแล้ว ยังสามารถประยุกต์ใช้วิถีไทย หรือภูมิปัญญาไทยใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพของการเรียนให้สูงขึ้นได้ดังผลการวิจัยในครั้งนี้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ อีกเช่น ในงานวิจัยของสุพัตรา ตาลดี (2551, น. 77-78) ได้ศึกษาความสามารถทางพุทธิปัญญาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยได้จัดทำแผนจัดประสบการณ์ประกอบการจัดกิจกรรมเกมการละเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาพุทธิปัญญาให้กับผู้เรียน ซึ่งพบว่า ความสามารถทางพุทธิปัญญาทั้งในด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านธรรมชาติวิทยา และด้านคณิตศาสตร์ มีพัฒนาการอยู่ในระดับดี และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญจันทร์ เลขะพัฒน์พล (2551, น. 74-77) ที่พัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน โดยใช้ภูมิปัญญาไทย 4 รูปแบบ คือ เพลง กลอนลำ สรภัญญะ และบทละคร กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของกิจกรรมวิถีไทยที่ช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกิจกรรมวิถีไทย มีค่าเฉลี่ย 4.80 ซึ่งแปลผลได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาประเด็น

การประเมินพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรม “เรียนรู้วิถีไทย” ช่วยให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น มีผลคะแนน ถึง 4.97 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง มีผลคะแนน 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นการประเมินทั้ง 2 สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อความเป็นไทย และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการศึกษาทั้งตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ คือ คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตรวจผลงานที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลของการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับมากที่สุด ล้วนแสดงให้เห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ผลการศึกษาที่เกิดขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งทางด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการใช้กิจกรรมวิถีไทยล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์หรือความสามารถของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ร่วมกันกับกิจกรรมวิถีไทยนี้ มีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการแต่งบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11 โดยเน้นการสร้างชุดข้อมูล องค์ความรู้ ความคิด หรือความรู้สึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแต่งบทร้อยกรอง แต่ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 มากนัก ดังนั้นก่อนการวิจัยควรมีการจัดการเรียนรู้เรื่องฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนเชิงรุกในครั้งนี้ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิถีไทยให้มากที่สุด อาจเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักเรียนและวิทยากร การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในวิถีไทยนั้น ๆ เช่น ทดลองปั้นหม้อดิน การทดลองใช้อุปกรณ์ทอผ้า การปรุงอาหาร จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเกิดข้อมูลสำหรับการแต่งกาพย์ยานี 11 ได้ดีขึ้น

1.3 เมื่อนักเรียนแต่งบทร้อยกรองเสร็จแล้ว ควรให้นักเรียนได้นำเสนอผลงาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน และรู้จักชื่นชมผลงานของผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน หรือมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจของผลงานมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และรักความเป็นไทย

2.2 อาจมีการปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มเติมกิจกรรมวิถีไทยต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มากขึ้น เกิดทักษะสัมพันธ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการทดลองออกแบบการจัดการเรียนรู้เรื่อง แต่งบพร้อมกรองอื่น ๆ เขียนเรียงความเขียนสารคดี โดยใช้กิจกรรมวิถีไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนนุการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ปรีชา ขอวางกลาง. (2566). รายงานผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 1 ท21101 ประจำปีการศึกษา 2565. [เอกสารอัดสำเนา]. นครราชสีมา: โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย.
- เพ็ญจันทร์ เลขาพัฒน์พล. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนตามภูมิปัญญาไทย 4 รูปแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- มนสิข สติธิมบุรณ์. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย. (2565). *คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครองโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยประจำปีการศึกษา 2565*. นครราชสีมา: มิตรภาพการพิมพ์.
- สรัญญพัชร แก้วศรีไตร. (2563). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเรื่องคำและหน้าที่ของคำโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากฎีกา. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนนุการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2565, จาก <http://academic.obec.go.th>
- สุพัตรา ตาลดี. (2551). *การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นที่บ้าน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- อรนุช บุญชู. (2561). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตวิทยาาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือด้วยสถานการณ์ปัญหา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา).

ผู้เขียนบทความ

คุณปรีชา ขอวางกลาง โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล chapreecha@rajsima.ac.th